

ÎNCHEIERE

30 iulie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul: Svetlana Novac

Judecătorii: Oleg Sternioală, Iurie Bejenaru,

examinînd chestiunea admisibilității recursului declarat de Ministerul Justiției,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Guranda Valentina
împotriva Ministerului Justiției, Procuraturii Dondușeni și Inspectoratului de Poliție
Dondușeni cu privire la repararea pagubei materiale și morale cauzate în acțiunile
ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 18 martie 2014, prin care a fost
respins apelul declarat de Ministerul Justiției, cu menținerea hotărîrii Judecătoriei
Dondușeni din 22 octombrie 2013,

c o n s t a t ă

La 22 aprilie 2013 Guranda Valentina a depus cererea de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, Procuraturii Dondușeni și Inspectoratului de Poliție
Dondușeni cu privire la repararea pagubei materiale și morale cauzate în acțiunile
ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, în anul 2008 în privința ei a fost
pornită urmărirea penală în baza art.191 alin. (1) lit. c) și d), art. 332 alin. (1) Cod
Penal. Prin sentința Judecătoriei Dondușeni din 30.01.2009 a fost achitată în baza
comiterii săvîrșirii infracțiunilor prevăzute de art.191 alin.(1) lit. c) și d), art. 332
alin. (1) Cod Penal, din motivul că nu s-a constatat existența faptului infracțiunii.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08.04.2009 au fost
admise apelurile declarate de procuror și de partea vătămată Axentii Ion, casată total
sentința, cu rejudecarea cauzei și potrivit modului stabilit pentru prima instanță, s-a
adoptat o nouă hotărîre, conform căreia, în temeiul art.332 alin(2), 391 alin.(2) Cod
Penal s-a dispus încetarea procesului penal intentat în baza art.191 alin.(2) lit. c) și
d) Cod Penal, pe motivul că fapta constituie o contravenție administrativă
sancțiunea contravențională pentru care nu poate fi aplicată, în legătură cu expirarea
termenului prevăzut de art.37 CCA. În temeiul art. 390 alin. (1) pct.1 Cod de
procedură penală a fost achitată de învinuirea comisă în baza art. 332 alin.(2) lit. a)

Prin decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 01 iulie 2009 s-a dispus inadmisibilitatea recursurilor ordinare împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 08.04.2009 în cauza penală în privința Valentinei Guranda.

Prin hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 22.11.2010 au fost casate deciziile Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08.04.2009 și a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 01.07.2009 cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 04 mai 2011 a fost respins ca nefondat apelul declarat de procuror și menținută sentința instanței de fond.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 21 august 2012 a fost respins recursul ordinar declarat de procurorul în procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 04.05.2011, cu menținerea hotărârii atacate.

Reclamanta mai indică că, a fost învinuită pentru acțiunile pe care nu le-a săvârșit, i-au fost cauzate suferințe psihice, i-a fost jignită personalitate, a fost defăimată în fața consătenilor și colegilor de serviciu, i s-a înrăutățit starea de sănătate..

Conform titlului executoriu nr. 1-2/09 emis de Judecătoria Dondușeni în baza deciziei Curții de Apel Bălți din 08.04.2009, prin care a fost amendată la 150 u.c., a fost obligată să achite amenda în mărime de 3000 lei, ce a și făcut la 17.12.2009.

În afară de aceasta, a suportat cheltuieli pentru tratament, pentru asistență juridică, cheltuieli de deplasare în legătură cu citarea la organul de urmărire penală, procuratură, instanțele judecătorești.

Prin condamnarea ilegală i s-au adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar suferințele psihice provocate trebuie să fie reparate prin acordarea despăgubirilor, cu atât mai mult că pînă la cazul dat nu a avut încălcări ale legii sau ordinii publice, fiind caracterizată ca o persoană care respectă legea.

Solicită reclamanta să se încaseze de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul său paguba morală cauzată prin acțiunile ilicite ale pîrîților și condamnarea ilegală în mărime de 500 000 lei și cheltuieli de judecată în mărime de 846 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Dondușeni din 27.05.2013, la cererea reclamantei Guranda Valentina a fost înlocuit pîrîtul Ministerul Finanțelor cu Ministerul Justiției.

La data de 09.07.2013 reclamanta Guranda Valentina, prin intermediul reprezentantului Eugeniu Fencovschi, a depus cerere împotriva Ministerului

Justiției, copîrîți Procuratura raionului Dondușeni și Inspectoratul de Poliție Dondușeni, prin care solicită constatarea dreptului ei la repararea prejudiciului material și moral în urma acțiunilor ilicite comise în procesul penal de organele procuraturii și de instanța judecătorească, încasarea din contul statului a sumei de 258 127,20 lei, inclusiv 250 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 8127,20 lei cu titlu de prejudiciu material, format din 4200 lei cheltuieli de asistență juridică în cadrul procesului penal, 675,20 lei cheltuieli de transport, 3000 lei amendă contravențională achitată, 252 lei datoria părții vătămate achitate.

La data de 22.07.2013 prin încheierea Judecătoriei Dondușeni, cererea din 09.07.2013 sub nr. 25-2-7878-09072013 (2-614/130) a fost conexată la cauza civilă nr.2-437/13 din 22.04.2013.

Prin încheierea judecătorească din 29.07.2013 a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală al RM.

Prin hotărîrea Judecătoriei Dondușeni din 22 octombrie 2013 acțiunea a fost admisă parțial.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM în beneficiul Valentinei Guranda suma de 7627,20 lei cu titlu de prejudiciu material, care este format din 3700 lei cheltuieli pentru acordarea asistenței juridice, 675,20 lei cheltuieli de transport, 3000 lei amendă contravențională, 251 lei datoria achitată părții vătămate și 7000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest acțiunea a fost respinsă.

Ne fiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, la data de 25.11.2013 Ministerul Justiției al RM a depus o cerere de apel preliminară, iar la data de 07.02.2014 a depus apel motivat împotriva hotărîrii Judecătoriei Dondușeni din 22.10.2013 prin care a solicitat modificarea hotărîrii instanței de fond în sensul diminuării sumei acordate drept despăgubire pentru prejudiciul moral.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 18 martie 2014 a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției, fiind menținută hotărîrea Judecătoriei Dondușeni din 22 octombrie 2013.

La adoptarea soluției instanța de apel a concluzionat că, prin prisma prevederilor art. 3 alin.(1) lit. a) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25.02.1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegalității măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau de atragerea ilegală la răspundere penală.

Potrivit art.6 lit. a) al aceleiași legi, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul devenirii definitive și

irevocabile a sentințe de achitare.

În conformitate cu prevederile art.10 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor judecătorești nr.1545 din 25.02.1998, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilit de prezenta lege apare în cazuri specificate la art.6.

Prin urmare, nu pot fi admise argumentele invocate în cererea de apel că în situația din speță nu există temei de drept pentru admiterea pretenției privind repararea prejudiciului moral, or obligația statului de a repara acest prejudiciu survine în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

Potrivit cu art. 1422 alin.(1) și alin.(2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Totodată, în conformitate cu art. 11 alin.(1) și (3) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25.02.1998, mărimea compensației pentru repararea ari prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă, caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei, durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată, natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori ale persoanei, suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice, măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate, durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Astfel, instanța de apel a ajuns la concluzia că prima instanță a respectat normele materiale și procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia de admitere parțială a acțiunii.

La 09 iunie 2014 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus recurs

împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea lui, modificarea deciziei instanței de apel și a hotărîrii instanței de fond în sensul diminuării sumei acordate drept despăgubire pentru prejudiciul moral.

Mai mult ca atît, s-a indicat că instanța de apel și prima instanță nu au constatat și nu au elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, a aplica eronat normele de drept material și procedural, iar concluziile instanțelor expuse în hotărîre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

S-a mai invocat în recurs că, instanța de apel, verificînd legalitatea și temeinicia hotărîrii primei instanțe, eronat a interpretat Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești (în continuare Legea RM nr. 1545). De asemenea, nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel declarată de Ministerul Justiției.

Mai mult ca atît, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanța nu a ținut cont de faptul că anumite situații pot fi remediate fără compensarea prejudiciului moral. Așadar, menținerea sentinței Judecătoriei Dondușeni din 30 ianuarie 2009 prin care reclamanta/intimata a fost achitată și restituirea amenzii încasate în contul bugetului de stat constituie, prin sine, o remediere echitabilă.

Examinînd temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat este inadmisibil.

În conformitate cu art.432 CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Astfel, analizînd actele cauzei Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ constată că argumentele formulate în recurs se limitează la situația de apreciere de către instanțele ierarhic inferioare a circumstanțelor de fapt a cauzei.

Instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, iar argumentele invocate în recurs, în esența lui, sînt similare argumentelor invocate atît în prima instanță cît și în instanța de apel și sînt

expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept, cărora instanța de apel le-a dat o apreciere corectă, avînd la bază cumulul de dovezi administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, apreciate conform cerințelor art. 130 CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, fără a se examina temeinicia lor.

Pe cînd, alte argumente invocate în recurs nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins. Or recursul, exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocat în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat în mod corespunzător.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Novac

Judecătorii

Oleg Sternioală

Iurie Bejenaru